

UPPSALA
UNIVERSITET

SPRÅKFAK 2011/62

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Tyska

Fastställd av Språkvetenskapliga fakultetsnämnden 2011-06-16

Innehållsförteckning

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Tyska	3
Beslut	3
1. Mål för utbildningen	3
2. Behörighet och förkunskapskrav	4
2.1. Grundläggande behörighet	4
2.2. Särskild behörighet	4
3. Antagning och urval	5
3.1. Information och utlysning	5
3.2. Antagning	5
3.3. Urval	5
4. Utbildningens innehåll och uppläggning	6
4.1. Utbildningens uppläggning	6
4.2.Handledning	6
4.3 Individuell studieplan	7
5. Kurser	7
5.1. Kunskapsprov	9
5.2. Tillgodoräknande	9
6. Avhandling och disputation	9
6.1. Avhandling	9
6.2. Disputation	10
6.3. Licentiatseminarium	11
7. Examen	11
8. Övriga anvisningar	12

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Tyska

Beslut

Studieplanen är fastställd av Språkvetenskapliga fakultetsnämnden att gälla fr.o.m. 2011-07-01.

1. Mål för utbildningen

För doktorsexamen skall, i enlighet med examensordningen, doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av tysk språk- och litteraturvetenskap samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av ett av dessa områden,
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med språk- och litteraturvetenskapliga metoder i synnerhet
- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap,
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande,
- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används

Utbildningens mål är alltså dels att ge vidgade och fördjupade kunskaper i tysk litteratur- och/eller språkvetenskap nödvändiga för avhandlingsarbetet och användbara vid senare yrkesverksamhet även utanför högskola, dels att ge kännedom om forskningsmetoder

och -resultat, som sätter doktoranden i stånd att såsom ett led i utbildningen självständigt lösa en forskningsuppgift av ett i förhållande till den disponibla tiden rimligt omfång och gör honom/henne val förberedd för mer omfattande insatser i en eventuell verksamhet som forskare.

2. Behörighet och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som fakultetsnämnden kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen. (Jfr SFS 2010:1064, HF 7 kap 35 §)

2.1. Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl. (Jfr SFS 2010:1064, HF 7 kap 39 §)

2.2. Särskild behörighet

Särskild behörighet har den som uppfyller fordringarna för magisterexamen i tyska eller motsvarande enligt äldre bestämmelser. Särskild behörighet har också den som i annan ordning inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Den som före den 1 juli 2007 uppfyller kraven på särskild behörighet att antas till forskarutbildningen i tyska har godkänt resultat på kurser motsvarande 80 poäng (120 högskolepoäng) - eller motsvarande enligt äldre bestämmelser.

För sökande med utländsk grundutbildning krävs kunskaper i svenska enligt något av följande alternativ:

Programgymnasiet/Nya vuxenutbildningen: SV B/SV2 B

Linjegymnasiet: 3 åk HSENT

Komvux (äldre vuxenutbildning): etapp 3

3. Antagning och urval

3.1. Information och utlysning

Utllysning av platser inom utbildning på forskarnivå sker på Uppsala universitets webbplats <www.uu.se> minst tre veckor före ansökningstidens utgång. Vidare återfinns på fakultetens och institutionens webbplats information om hur antagningen till utbildning på forskarnivå går till, tidpunkt för utannonsering av platser samt uppgifter om vilka handlingar som skall bifogas ansökan. På webbplatsen finns även upplysning om utbildningens uppläggning och dess finansieringsformer.

3.2. Antagning

Antagning till utbildning på forskarnivå och fördelning av studiestöd sker med öppenhet och i konkurrens. Antagning sker i normalfallet en gång per år. Ansökan om antagning skall ställas till Registrator, Uppsala universitet.

En sökande kan i undantagsfall, om han/hon så önskar och fakultetsnämnden bedömer det som lämpligt, bli antagen till utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng som är avsedd att avslutas med licentiatexamen.

Fakultetsnämnden får till utbildning på forskarnivå bara anta sökande för vilka det finns en plan för studiefinansiering under hela utbildningstiden, normalt antingen genom anställning som doktorand. Fakultetsnämnden får dock anta sökande som har någon annan form av studiefinansiering, om nämnden bedömer att finansieringen kan säkras under hela utbildningen och att sökanden kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen att den kan slutföras inom fyra år vad gäller licentiatexamen och åtta år vad gäller doktorsexamen. (Jfr SFS 2006:1053, HF 7 kap 36 §.)

Språkvetenskapliga fakultetsnämnden har delegerat till prefekten vid Institutionen för nordiska språk att besluta om antagning till fakultetsfinansierad utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål. Delegationsrätten gäller dock ej antagning av sökande med finansiering från andra högskolor, externfinansiering, eller antagning till utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng som avslutas med licentiatexamen. I dessa fall fattas beslut om antagning av fakultetsnämnden.

3.3. Urval

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven skall göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen och baseras på följande bedömningsgrunder: graden av mogenhet och förmåga till självständigt omdöme och kritisk analys, visad bl a genom examensarbeten på kandidat- och magisternivå. Intervju med den sökande kan också komma ifråga.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande. (Jfr SFS 2010:1064, HF 7 kap 41 §)

4. Utbildningens innehåll och uppläggning

4.1. Utbildningens uppläggning

Utbildning på forskarnivå i tyska avslutas med doktorsexamen eller licentiatexamen. Utbildningen skall omfatta 240 högskolepoäng för doktorsexamen och 120 högskolepoäng för licentiatexamen.

Utbildning på forskarnivå i tyska som avslutas med doktorsexamen omfattar fyra års nettostudietid och består av en kursdel om 90 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 150 högskolepoäng.

Utbildning på forskarnivå i tyska som avslutas med licentiatexamen omfattar två års nettostudietid och består av en kursdel om 60 högskolepoäng och en licentiatuppsats om 60 högskolepoäng.

Arbetsfördelning: Kursläsningen och avhandlingsarbetet skall bedrivas parallellt. Doktoranden skall tidigt påbörja sitt avhandlingsarbete. Detta arbete presenteras vid institutionens seminarier.Handledarna skall med sina doktorander fortlöpande diskutera hur utbildningen fortskrider.

Undervisning i samtliga ingående kurser ges inte varje läsår. Den forskarstuderande uppmanas därför att i möjligaste mån utnyttja den undervisning som ges. Den forskarstuderande skall också delta aktivt i seminarieverksamheten vid institutionen. Den forskarstuderande bör utnyttja de tillfällen som ges att bevista gästföreläsningar både inom det egna ämnet och inom angränsande ämnen.

4.2.Handledning

För varje doktorand skall utses två handledare, varav en huvudhandledare med huvudansvar för utbildningen – inklusive avhandlingsarbetet – och en biträdande handledare. En av handledarna skall vara anställd vid eller adjungerad till Uppsala universitet. Åtminstone en av handledarna skall vara docentkompetent. (Jfr UFV 2009/1993, UFV 2012/2057.)

Huvudhandledare utses av handledarkollegiet. Biträdande handledare utses av huvudhandledare och doktorand i samråd med varandra.

Doktoranden har rätt till handledning och andra resurser under utbildningen, så länge inte rektor med stöd av HF 6 kap. 30 § beslutar något annat. En doktorand som begär det skall få byta handledare. (Jfr SFS 2010:1064, HF 6 kap 28 §.)

Minst en av handledarna för en doktorand skall ha genomgått handledarutbildning eller av fakultetsnämnden bedömts ha motsvarande kompetens.

Om inte annan överenskommelse träffas följer handledarersättningen, och därmed handledningens omfattning, fakultetens riktlinjer.

4.3 Individuell studieplan

För varje doktorand upprättas en individuell studieplan som fastställs av utbildningsledaren på delegation av Språkvetenskapliga fakultetsnämnden.

Fakultetsnämnden svarar för att de individuella studieplanerna följs upp och revideras minst en gång varje år. Om särskilda svårigheter kan förutses bör en tätare uppföljning samt alternativa tillvägagångssätt övervägas.

Utbildningstiden får förlängas bara om det finns särskilda skäl för det. Sådana skäl kan vara

ledighet på grund av sjukdom, för tjänstgöring inom totalförsvaret, för förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer och studentorganisationer eller föräldraledighet.

Doktoranden, huvudhandledaren och prefekten skall skriftligen intyga att de har tagit del av den individuella studieplanen och de ändringar som görs i den. (Jfr SFS 2010:1064, HF 6 kap 29 §, UFV 2009/1993.)

5. Kurser

Utbildning på forskarnivå i tyska består av en kursdel omfattande 90 högskolepoäng, vilka fördelas så att 67,5 högskolepoäng utgörs av obligatoriska kurser och 22,5 högskolepoäng utgörs av valfria kurser.

Språkvetenskaplig gren	Litteraturvetenskaplig gren
7,5 hp Översiktskurs i språkvetenskap 7,5 hp Översiktskurs i litteraturvetenskap	
7,5 hp Allmän vetenskapsteori	
<i>Diakront block</i>	<i>Historiskt block</i>
15 hp Medelhögtyska	

Äldre nyhögtyska Historisk textteori	15 hp Medelhögtyska Aspekter inom litteraturhistorieskrivning
<i>Synkront block</i> 15 hp Grammatik, pragmatik, semantik, lexikologi, kognitionslingvistik 7,5 hp Diskursanalys, textlingvistik och stilistik	<i>Litteraturteori</i> 15 hp Studium av litteraturteoretiska texter i ett komparatistiskt perspektiv Dramateori Narratologi 7,5 hp Diskursanalys, textlingvistik och stilistik
7,5 hp Övningar i vetenskaplig argumentation och vetenskapsprosa med språkvetenskaplig inriktning	7,5 hp Övningar i vetenskaplig argumentation och vetenskapsprosa med litteraturvetenskaplig inriktning
7,5 hp Valfri kurs inom eller utanför ämnet tyska 7,5 hp Valfri kurs inom eller utanför ämnet tyska 7,5 hp Valfri kurs inom eller utanför ämnet tyska	

Efter särskild överenskommelse med handledaren kan studerande få utbyta viss kurs eller del av kurs mot annan sådan, som till omfång och svårighetsgrad är likvärdig.

Beslut om kurslitteratur i de olika kurserna fattas på det sätt institutionsstyrelsen bestämmer.

5.1. Kunskapsprov

Varje kurs inom utbildning på forskarnivå avslutas med skriftligt eller muntligt prov (HF 6 kap 32 §, SFS 2010/1064). Proven bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd (6§ UFV 2012/2057).

Betyget skall bestämmas av en av utbildningsledarens särskilt utsedd examinator. Enligt Språkvetenskapliga fakultetsnämndens beslut får följande lärare utses som examinators inom utbildning på forskarnivå: Professorer, docenter och i under särskilda omständigheter universitetslektorer som avlagt doktorsexamen.

5.2. Tillgodoräknande

Doktorand, som vid annan högskoleenhet har godkänts på kurs som ingår i utbildning på forskarnivå, har rätt att få ett tillgodoräknande prövat av examinator. Detsamma gäller fakultetsgemensamma kurser eller kurser vid annan fakultet vid Uppsala universitet.

6. Avhandling och disputation

6.1. Avhandling

Doktorsavhandlingen skall utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en så kallad sammanläggningsavhandling bestående av ett antal vetenskapliga uppsatser till vilka en kort sammanfattning – ramberättelse – fogas. Som riktvärde gäller att en sammanläggningsavhandling bör baseras på tre längre artiklar eller motsvarande, varav flertalet bör vara publicerade när avhandlingen läggs fram.

Doktorsavhandlingen, eller i förekommande fall de vetenskapliga uppsatserna/artiklarna, skall ha sådan kvalitet att den/de uppfyller rimligt ställda krav för publicering i ett vetenskapligt forum.

Avhandlingen respektive de vetenskapliga uppsatserna/artiklarna kan ha författats av doktoranden ensam eller gemensamt med en eller flera andra personer. Avhandling eller uppsats som författas av flera personer kan tillgodoräknas i licentiat- eller doktorsexamen enbart om det i huvudsak går att särskilja författarnas insatser. Doktorandens eget bidrag i sammanläggningsavhandlingen ska uppfylla målen i examensordningen. (Jfr SPRÅKFAK 2013/58.)

Ämnet för avhandlingen bestäms tillsammans med handledarna. Avhandlingsspråket skall vara tyska om ej särskilda skäl föreligger. Till varje avhandling skall fogas ett kortfattat engelskspråkigt referat (abstract).

Till varje avhandling skall fogas ett kortfattat engelskspråkigt referat (abstract), samt en sammanfattning (*summary*) på engelska, franska eller tyska. Om själva avhandlingen är skriven på något av dessa språk skall avhandlingen innehålla en sammanfattning på svenska, danska eller norska.

Avhandlingsmanuskriptet/avhandlingsmanuskripten skall läggas fram vid ett eller flera forskningsseminarier eller genomgå motsvarande granskning genom institutionens försorg. Anslag av statsmedel till tryckning av doktorsavhandling utgår enligt av fakultetsnämnden bestämda regler. Detta gäller, i tillämpliga delar, även licentiatuppsatser.

6.2. Disputation

Doktorsavhandlingen skall försvaras muntligen vid en offentlig disputation. Tid och plats för disputationen beslutas av Språkvetenskapliga fakultetsnämnden. Tidpunkten skall infalla under terminstid. Beslut om disputation på annan ort fattas av rektor efter särskild anhållan. Fakultetsnämnden fattar även beslut om betygsnämnd, ordförande vid disputationen och opponent.

Disputationen skall tillkännages i god tid (minst tre veckor i förväg) genom elektronisk spikning. Förkortad tillgänglighetstid får medges av dekanus endast om det finns synnerliga skäl. Perioden 15 juni t.o.m. 15 augusti får inte räknas in tillgänglighetsperioden (UFV 2009/1993). De s.k. spikbladen skall publiceras digitalt, men kan dessutom valfritt anslås på anslagstavlan i Universitetshuset. För sammanläggningsavhandlingar gäller även obligatorisk digital publicering av ramberättelsen.

Vid spikningstillfället skall doktorsavhandlingen finnas tillgänglig vid universitetet i tillräckligt antal exemplar för att det skall vara möjligt att göra en tillfredsställande granskning av avhandlingen inför disputationen.

Därutöver ansvarar institutionerna för tryckning samt distribution av avhandlingar till handledare och till varje institution vid högskoleenhet inom landet med forskning och utbildning på forskarnivå inom nordiska språk, så att den där finns tillgänglig minst två veckor före disputationen. Institutionerna ansvarar också för att avhandlingar finns för granskning/distribution vid disputationen (minst fem exemplar).

Svenska, danska, norska, engelska, franska eller tyska skall användas vid disputation respektive ventilerings av licentiatuppsats. Språkvetenskapliga fakultetsnämnden kan besluta om undantag från denna regel.

Opponenten har rätt att vara närvarande vid sammanträden med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i besluten. Detsamma gäller huvudhandledaren.

Betygsnämnden skall bestå av tre eller fem ledamöter, varav en skall väljas till ordförande. Vid språkvetenskapliga fakulteten består den i normalfallet av tre ledamöter. Sammansättningen skall normalt vara följande: en ledamot från den egna institutionen, en ledamot från en annan institution inom Uppsala universitet och en ledamot från ett annat lärosäte. Den som har varit handledare för doktoranden får inte ingå i nämnden. Den genomsnittliga kompetensen däri skall uppgå till minst docentnivå.

En doktorsavhandling skall bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd. Någon motivering till beslutet godkänd skall ej anges i beviset eller i betygsnämndens protokoll. En ledamot i betygsnämnden som vill reservera sig mot majoritetens beslut kan i protokollet eller annan beslutshandling, dock ej i examensbeviset, låta anteckna avvikande mening. Vid betygsättningen skall hänsyn tagas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av avhandlingen.

Alla kurspoäng bör normalt vara avklarade innan disputation äger rum.

6.3. Licentiatseminarium

Licentiatuppsatsen skall försvaras muntligt vid offentligt seminarium. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen skall hänsyn tagas till innehållet i uppsatsen och till försvaret av den.

Betyget bestäms av en examinator, som utses av prefekten.

Alla kurspoäng bör vara avklarade innan seminariet äger rum.

Tid och plats för seminariet beslutas av prefekten.

7. Examen

Doktorsexamen i tyska uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng inom tyska och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling, som godkänts av betygsnämnden.

Licentiatexamen i tyska uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng inom tyska och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid ett seminarium försvarat en licentiatuppsats, som godkänts av examinator.

Examensbevis utfärdas av rektor efter ansökan till Examensenheten.

8. Övriga anvisningar

Gällande författningsbestämmelser om forskarutbildning framgår av:

Högskoleförordningen, kap. 5 (anställning som doktorand), kap. 6 (utbildningen) och kap. 7 (tillträde till utbildningen).

Antagningsordning för forskarutbildningen vid Uppsala universitet (UFV 2012/2057).

Föreskrifter avseende forskarutbildningen vid Uppsala universitet (UFV 2009/1993).